

Simon Zoltán emlékezete

Valamikor én laudáltam a Pro Literatura-díjának átadásakor. Már akkor feltűnt, mennyire idegenkedik a méltató szavaktól. Egyéniségétől távol esett ugyanis a szakmánkban nem éppen hiánycikknek számító önmutogatás, tolakodás, bármiféle rangkórság. Egész életében a humán szellemiség szorgalmas közmunkása volt, olyan valaki, aki nélkülözhetetlen minden alkotóműhely számára, amolyan jó értelemben vett szürke eminenciás.

Pályája igen nehezen indult, hiszen mint a debreceni egyetem 56-os tüntetéseinek egyik szervezőjét évekre kutasztotta szakmájából és a városból a politikai hatalom. Sokáig vidéki segédmunkás volt, majd a konszolidáció idején, visszakérülve szülővárosába, tanítóskodott, később a megyei könyvtár munkatársa lett. Némi politikai kompromisszumok árán 1968-ban kerülhetett be az *Alföld* szerkesztőségébe, ahol több mint három évtizedig a líra-, később a kritikarovat vezetője volt, nyugdíjba vonulása után két évtizedig az alapítvánnyá szerveződött folyóirat kurátora. Az ideális fajtából: ismerte a lapszerkesztés csínját-bínját, segítette adminisztrációját, de sohasem szólt bele annak érdemi munkájába. Közben sikerrel vezette az írócsoportot, és ebből adódóan több évtizedig egyik szervezője volt a Debreceni Irodalmi Napoknak.

Irodalmi tevékenységét kritikusként kezdte, érzékenyen és az akkor szokásosnál tágasabb horizonton. Mivel rengeteget olvasott, igen tájékozott volt, s emiatt sosem zavarták kisszerű ízlésviták és kánonok. Az egykor még üldözött polgári irodalmat éppúgy recenzeálta, mint az avantgárdot, a fajsúlyosnak vélt szocialista irodalmat a népivel együtt éppúgy, mint az újabb experimentális törekvéseket. Kismonográfiát írt Benjámín László költészetéről és Örkény István abszurdjáról, tanulmányköteteiben, már csak széles tematikájuk révén is, folyamatosan hitet tett az értékpluralizmus és a művészetek autonómiája mellett.

Életének kikerülhetetlen része volt könyvtárosi működése. Közel fél évszázadot töltött el ezen a területen, megjárva a ranglétrát a kisegítőől a megyei könyvtár igazgatói posztjáig. Módszertani dolgozatai és kötetei a szakma élvonalához tartoztak, kötődését mi sem bizonyítja jobban, mint hogy magándíjat alapított az elhivatott pályatársak számára.

Magánéletében még szemérmesebb volt, mint a közéletben. Gyermektelen házaspárként takarékos életvitellel és hosszas szakirodalmi előkészületek után, intellektuális érdeklődéssel utaztak körül szinte az egész világot, majd az élményeket gazdagon dokumentálva, szűkös baráti körüket avatták be a glóbusz másik felének alig elérhető, egzotikus életébe. Végakarata is méltó volt habitusához. Minden ceremónia és gyászjelentés nélkül, a nyilvánosság kerülésével helyeztette urnáját szülei sírjába. Vele egy lassan kihaló nemzedék egyik értékes kulturális közszereplője távozott közülünk.